

X_ƎT_ƎX حروف چینی فارسی در پارسۃ
نسخه ۰/۱۶

وفا خلیقی^۱

۲۱ تیر ۱۳۸۷

^۱پست الکترونیک: vafa.khalighi@students.mq.edu.au

فهرست مطالب

۲	۱	مقدمه
۳	۲	فلسفه و دستورات XeTeX فارسی
۳	۲.۱	فونتهای فارسی
۳	۲.۲	اسکلت یک متن فارسی ساده در XeTeX
۳	۲.۲.۱	طبقات article و amsart
۴	۲.۲.۲	طبقه beamer
۴	۲.۲.۳	سایر طبقات
۵	۲.۳	نکات
۶	۲.۴	دستورات کلیدی
۷	۳	امکانات حروفچینی فارسی
۷	۳.۱	حروفچینی شعر
۷	۳.۱.۱	حروفچینی شعر سنتی
۹	۳.۱.۲	حروفچینی شعر نو
۹	۳.۲	تهیه اسلاید
۹	۳.۳	نوشته سرصفحه
۹	۳.۴	قرار دادن عکس
۹	۳.۵	جدول
۹	۳.۶	حروفچینی یک متن در چند ستون

فصل ۱

مقدمه

به حروف چینی فارسی با XeTeX پارسی خوش آمدید. هدف XeTeX پارسی ارائه یک بسته کاملاً کامل و پایدار برای حروف چینی است. لطفاً به خاطر داشته باشید که XeTeX پارسی هنوز در حالت آزمایش است و این نسخه ۰/۱۶ از آن است. من سعی کرده‌ام، می‌کنم و خواهم کرد تا تمام امکانات حروف چینی فارسی را در XeTeX پارسی جمع کنم. اما این خود نیاز به آزمایش و امتحان دارد تا اشکالات پیدا و رفع شود.

لطفاً قبل از استفاده از XeTeX پارسی این سند را بدقت بخوانید تا با دستورات و امکانات XeTeX پارسی آشنا شوید. همچنین اگر اشکالی، پیشنهادی و یا سؤالی دارید، می‌توانید آن را به نویسنده XeTeX پارسی گزارش دهید تا مؤلف XeTeX پارسی بتواند نسخه بعدی کاملتری را ارائه دهد.

دوست دارم از ته قلبم از آقای Jonathan Kew برای پشتیبانی‌ها و اعتمادشان به من تشکر کنم. در اینجا نیز دوست دارم از مسئولان پروژه‌های تک‌پارسی و فارسی‌تک تشکر و قدردانی کنم به این خاطر که نوشتن XeTeX پارسی ممکن نبود مگر با مطالعه کدهای این دو پروژه. همچنین تعدادی از امکانات فارسی‌تک و تک‌پارسی در بسته گنجانده شده است. در پایان نیز دوست دارم صمیمانه از دوستان خوب و نازنینم در وبلاگ فارسی‌لاتک، آقایان مصطفی واحدی، مهدی امیدعلی، مرتضی خدادادیان، وحید قاسمیان و بسیاری از دوستان دیگر تشکر کنم. بدون نظرات و پشتیبانی‌های این دوستان، من نمی‌توانستم انگیزه لازم را در انجام این کار پیدا کنم.

فصل ۲

فلسفه و دستورات $\text{\LaTeX}$ پارسی

فلسفه $\text{\LaTeX}$ پارسی این است که یک استفاده کننده معمولی باید قادر باشد به راحتی به حروفچینی فارسی بپردازد. در حال حاضر $\text{\LaTeX}$ پارسی با کلاسهای `article`, `amsart`, `amsbook`, `report`, `book`, `bookst`, `refrep` و `beamer` به زیبایی و آسانی کار می‌کند. در هر نسخه از $\text{\LaTeX}$ پارسی تلاش بر این است تا حداقل سه کلاس دیگر نیز به آن اضافه شود. همچنین در هر نسخه بسته‌های زیادی نیز به $\text{\LaTeX}$ پارسی اضافه خواهند شد تا کاربران آزادی کامل در حروفچینی فارسی داشته باشند.

۲.۱ فونتهای فارسی

تعدادی فونتهای فارسی مناسب با $\text{\LaTeX}$ پارسی عرضه می‌شوند. این فونتها در پوشه True Type Fonts قرار دارند. لطفاً قبل از انجام هر کاری این فونتها را روی سیستم خود نصب کنید.

۲.۲ اسکلت یک متن فارسی ساده در $\text{\LaTeX}$ پارسی

۲.۲.۱ طبقات `article` و `amsart`

```
\documentclass{article}
\usepackage{xepersian}
\title{عنوان مطلب}
\author{نام نویسنده}
\begin{document}
\begin{farsi}
\maketitle
\tableofcontents
\section{یک قسمت}
:
\subsection{یک زیر قسمت}
:
\subsubsection{یک زیر زیر قسمت}
:
\end{farsi}
\end{document}
```

۲.۲.۲ طبقه beamer

```
\documentclass[hyperref=xetex]{beamer}
\usepackage{xepersian}
\title{عنوان مطلب}
\author{نام نویسنده}
\begin{document}
\begin{farsi}
\frame{\maketitle}
\section{یک قسمت}
\frametitle{مطلب}
\framesubtitle{زیر مطلب}
:
\end{frame}
:
\end{farsi}
\end{document}
```

۲.۲.۳ سایر طبقات

```
\documentclass{book}
\usepackage{xepersian}
\title{عنوان مطلب}
\author{نام نویسنده}
\begin{document}
\begin{farsi}
\maketitle
\tableofcontents
\chapter{یک فصل}
:
\section{یک قسمت}
:
\subsection{یک زیر قسمت}
:
\subsubsection{یک زیر زیر قسمت}
:
\end{farsi}
\end{document}
```

۲.۳ نکات

- $\text{\LaTeX}$ پارس فونت نازلی را برای فونت فارسی به عنوان پیش فرض استفاده می کند لذا باید این فونت را روی سیستم خود نصب کرده باشید. اگر می خواهید از فونت دیگری به عنوان فونت فارسی استفاده کنید، می توانید دستور زیر را در پیش درآمد فایل خود قرار دهید:

```
\newfontinstance\farsifont[Script=Arabic,Scale=1.2,Mapping=farsidigits]{name of your font}
```

- همچنین باید فونت ایران نستعلیق را روی سیستم خود نصب کرده باشید زیرا این فونت در نماد $\text{\LaTeX}$ پارس به کار رفته است.

- $\text{\LaTeX}$ پارس فونت شهرزاد را برای فونت عربی به عنوان پیش فرض استفاده می کند لذا باید این فونت را روی سیستم خود نصب کرده باشید. اگر می خواهید از فونت دیگری به عنوان فونت عربی استفاده کنید، می توانید دستور زیر را در پیش درآمد فایل خود قرار دهید:

```
\newfontinstance\arabicfont[Script=Arabic,Scale=1.2]{name of your font}
```

- اگر می خواهید پاراگرافی انگلیسی بنویسید باید آن پاراگراف را بعد از دستور `\end{farsi}` بنویسید و اگر دوباره خواستید فارسی بنویسید می توانید از محیط زیر استفاده کنید:

```
\begin{farsi}
```

```
:
```

```
\end{farsi}
```

- اگر می خواهید پاراگرافی عربی بنویسید، می توانید از محیط زیر استفاده کنید:

```
\begin{arab}
```

```
:
```

```
\end{arab}
```

- $\text{\LaTeX}$ پارس بصورت پیش فرض بسته های `amsmath`, `amssymb`, `amsthm` و دیگر بسته های مربوط را فراخوانی می کند لذا شما نباید این بسته ها را دوباره در پیش درآمد فایل خود فراخوانی کنید.

- $\text{\LaTeX}$ پارس بصورت خودکار بسته `graphicx` را فراخوانی می کند لذا شما نباید این بسته را در پیش درآمد فایل خود فراخوانی کنید.

۲.۴ دستورات کلیدی

XePersian : برای قرار دادن نماد XeTeX پارس. البته اگر در محیط فارسی هستید باید از شکل $\text{\eng{\XePersian}}$ این دستور استفاده کنید.

$\text{\fars{}}$: برای قرار دادن کلمه/کلمات و یا جمله‌ای فارسی زمانی که در محیط فارسی نیستیم. کلمه/کلمات و یا جمله فارسی درون $\text{\fars{}}$ قرار می‌گیرد.

$\text{\eng{}}$: برای قرار دادن کلمه/کلمات و یا جمله‌ای انگلیسی زمانی که در محیط فارسی و یا عربی هستیم. کلمه/کلمات و یا جمله انگلیسی درون $\text{\eng{}}$ قرار می‌گیرد.

$\text{\arabt{}}$: برای قرار دادن کلمه/کلمات و یا جمله‌ای عربی زمانی که در محیط عربی نیستیم. کلمه/کلمات و یا جمله عربی درون $\text{\arabt{}}$ قرار می‌گیرد.

$\text{\footnote{}}$: برای قرار دادن زیرنویس فارسی. متن فارسی را درون $\text{\footnote{}}$ قرار می‌دهیم.

$\text{\Footnote{}}$: برای قرار دادن زیرنویس انگلیسی. متن انگلیسی را درون $\text{\Footnote{}}$ قرار می‌دهیم.

فصل ۳

امکانات حروف چینی فارسی

۳.۱ حروف چینی شعر

حروف چینی شعر از فارسی تک به **پارسی** XeTeX اضافه شده است. در اینجا لازم می‌دانم از آقای بهداد اسفهد که مؤلف اصلی آن هستند تشکر کنم.

لطفاً به خاطر داشته باشید که برای حروف چینی شعر نیازی به قراردادن بسته‌ای خاص ندارید؛ **پارسی** XeTeX این کار را بصورت خودکار انجام می‌دهد.

۳.۱.۱ حروف چینی شعر سنتی

حروف چینی شعر سنتی در محیطی به نام oldpoem انجام می‌گیرد. این محیط دو حالت دارد:

حالت معمولی

هله رفتیم و گرانی ز جمالت بردیم تا که ما را و ترا تذکره خوشی باشد آن خیال رخ خوبت که قمر بنده اوست و آن شکر خنده خوبت که شکر تشنه اوست چون کبوتر چو بپریم بتو باز آییم هر کجا پرد فرعی، بسوی اصل آید شمس تبریز شنو خدمت ما را ز صبا	جهت توشه ره ذکر وصال بردیم دل خسته بتو دادیم و خیالت بردیم وان خم ابروی مانند هلال بردیم ز شکر خانه مجموع خصال بردیم زانکه ما این پر و بال از پر و بال بردیم هر چه داریم هم از عز و جلالت بردیم گر شمالست و صبا هم ز شمال بردیم
---	---

شعر بالا با کد زیر تولید شده است:

```
\documentclass{article}
\usepackage{xepersian}
\begin{document}
\begin{oldpoem}
&هله رفتیم و گرانی ز جمالت بردیم
&\ جهت توشه ره ذکر وصال بردیم
&تا که ما را و ترا تذکره خوشی باشد
&\ دل خسته بتو دادیم و خیالت بردیم
&\ آن خیال رخ خوبت که قمر بنده اوست
&\ وان خم ابروی مانند هلال بردیم
&\ و آن شکر خنده خوبت که شکر تشنه اوست
&\ از شکر خانه مجموع خصال بردیم
&\ چون کبوتر چو بپریم بتو باز آییم
&\ زانکه ما این پر و بال از پر و بال بردیم
```



```

&هر کجا پرد فرعی، بسوی اصل آید
\\هر چه داریم هم از عز و جلالت بردیم
&شمس تبریز شنو خدمت ما را ز صبا
گر شمالست و صبا هم ز شمالت بردیم
\end{oldpoem}
\end{document}

```

حالت ستاره دار

هله رفتیم و گرانی ز جمالت بردیم
 جهت توشه ره ذکر وصال بردیم
 تا که ما را و ترا تذکره خوش باشد
 دل خسته بتو دادیم و خیالت بردیم
 آن خیال رخ خوبت که قمر بنده اوست
 وان خم ابروی مانند هلال بردیم
 و آن شکر خنده خوبت که شکر تشنه اوست
 ز شکر خانه مجموع خصال بردیم
 چون کبوتر چو بپریم بتو باز آییم
 زانکه ما این پر و بال از پر و بالت بردیم
 هر کجا پرد فرعی، بسوی اصل آید
 هر چه داریم هم از عز و جلالت بردیم
 شمس تبریز شنو خدمت ما را ز صبا
 گر شمالست و صبا هم ز شمالت بردیم

شعر بالا با کد زیر تولید شده است:

```

\documentclass{article}
\usepackage{xepersian}
\begin{document}
\begin{oldpoem*}
&هله رفتیم و گرانی ز جمالت بردیم
\\جهت توشه ره ذکر وصال بردیم
&تا که ما را و ترا تذکره خوش باشد
\\دل خسته بتو دادیم و خیالت بردیم
&آن خیال رخ خوبت که قمر بنده اوست
\\وان خم ابروی مانند هلال بردیم
&و آن شکر خنده خوبت که شکر تشنه اوست
\\ز شکر خانه مجموع خصال بردیم
&چون کبوتر چو بپریم بتو باز آییم
\\زانکه ما این پر و بال از پر و بالت بردیم
&هر کجا پرد فرعی، بسوی اصل آید
\\هر چه داریم هم از عز و جلالت بردیم
&شمس تبریز شنو خدمت ما را ز صبا
گر شمالست و صبا هم ز شمالت بردیم
\end{oldpoem*}
\end{document}

```

۳.۱.۲ حروف چینی شعر نو

حروف چینی شعر نو نیز در محیطی به نام newpoem امکان پذیر است. این محیط دارای دو حالت معمولی و ستاره دار می باشد.

۳.۲ تهیه اسلاید

به آسانی می توانید اسلایدهای زیبایی را با کلاس beamer در $\text{\LaTeX}$ درست کنید. مثالی نیز در پوشه doc موجود می باشد. در نسخه های بعدی تلاش خواهد شد تا کلاسها و بسته های مختلف و متنوع دیگری را برای تهیه اسلاید در $\text{\LaTeX}$ فراهم آورد.

۳.۳ نوشته سرصفحه

برای فعال کردن نوشته سر صفحه سه راه وجود دارد:

- در پیش درآمد فایل خود دستور `\pagestyle{headings}` را قرار دهید.
- در پیش درآمد فایل خود دستور `\pagestyle{myheadings}` را قرار دهید و سپس `myheadings` را تعریف کنید.
- از بسته `fancyhdr` استفاده کنید که کاملاً با $\text{\LaTeX}$ سازگار است.

۳.۴ قرار دادن عکس

قرار دادن عکس نیز به آسانی امکان پذیر است. هر چند که می توانید از دستورات $\text{\LaTeX}$ استفاده کنید اما دستور `\includegraphics` پیشنهاد می شود.

۳.۵ جدول

به آسانی می توانید جدول خود را در $\text{\LaTeX}$ تولید کنید.

۳.۶ حروف چینی یک متن در چند ستون

می توانید تا ۵ ستون داشته باشید. برای حروف چینی یک متن در چند ستون از محیط زیر استفاده می کنیم:

```
\begin{multicols}{number of columns}
:
\end{multicols}
```